

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ ТИМЧАСОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

25 листопада 2021 р.

Київ

№ 159-р/тк

Про визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної в повідомленні, такою, що є допустимою державною допомогою

Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України, розглянувши подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 24.11.2021 № 500-01/8150-п та повідомлення про нову державну допомогу, надіслане Департаментом міського господарства Одеської міської ради за реєстраційним номером у базі даних 63948, (вх. № 1560-ПДД/1 від 08.09.2021), яке було подано на виконання статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631 (із змінами),

ВСТАНОВИЛА:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Департаментом міського господарства Одеської міської ради відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» подано до Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) повідомлення про нову державну допомогу, зареєстроване в Комітеті за реєстраційним номером у базі даних 63948 (вх. № 1560-ПДД/1 від 08.09.2021).
- (2) Листом від 22.09.2021 № 500-29/08-13766 Комітетом було залишено Повідомлення без руху та запитано додаткову інформацію.
- (3) Листом вх. № 1622-ПДД/4 від 08.10.2021 Департаментом міського господарства Одеської міської ради було надано запитувану інформацію (далі – Лист).
- (4) Повідомлення прийнято до розгляду 08.10.2021.

2. ВІДОМОСТІ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (5) Департамент міського господарства Одеської міської ради (далі – Надавач) (м. Одеса, вул. Косовська, 2Д, ідентифікаційний код юридичної особи 34674154).

2.2. Отримувач підтримки

- (6) Комунальне підприємство «Теплопостачання міста Одеси» (далі – КП «Теплопостачання міста Одеси», Отримувач, Підприємство) (вул. Балківська, 1-Б, м. Одеса, ідентифікаційний код юридичної особи 34674102).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (7) Забезпечення умов для сталого розвитку системи теплопостачання міста Одеси, надання безперебійних та якісних послуг із постачання теплової енергії населенню, бюджетним організаціям та установам — школам, дитячим садкам, лікарням тощо.
- (8) Забезпечення ефективного функціонування та компенсації витрат на утримання Підприємства, теплопостачання, реконструкцію, модернізацію аварійних та амортизованих ділянок мереж теплопостачання для скорочення витрат на використання енергоресурсів відповідно до проекту Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки.

2.4. Форма підтримки

- (9) Субсидії та капітальні трансферти.

2.5. Обсяг підтримки

- (10) Загальний обсяг підтримки – 2 085 676 950 грн.

2.6. Підстава для надання підтримки

- (11) Проект Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки (далі – Програма).

2.7. Тривалість підтримки

- (12) З 01.01.2022 по 31.12.2026.

2.8. Інформація щодо програми

- (13) Відповідно до пункту 2.1 Статуту КП «Теплопостачання міста Одеси», затвердженого рішенням Одеської міської ради від 19.09.2018 № 3672, основною метою діяльності Підприємства є задоволення потреб населення міста шляхом здійснення господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом та постачанням теплової енергії.
- (14) КП «Теплопостачання міста Одеси» на підставі ліцензій № 041799, № 041801 та № 041800, виданих відповідно до рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, від 31.08.2012 № 296, провадить господарську діяльність із транспортування, виробництва та постачання теплової енергії на території м. Одеси.
- (15) КП «Теплопостачання міста Одеси» забезпечує майже 99 % мешканців міста Одеси послугами з транспортування, виробництва та постачання теплової енергії (централізоване опалення).

- (16) За тривалі роки експлуатації тепломереж міста знос устаткування котелень і теплотрас досяг критичного рівня, що, у свою чергу, призводить до втрат теплоносія та незадовільної якості обслуговування й постійних аварій.
- (17) Раптове зростання цін на традиційне паливо – газ і вугілля – негативно впливає на тарифи на теплову енергію і, відповідно, на фінансовий результат виробничої діяльності теплопостачального підприємства, що може призводити до збитковості КП «Теплопостачання міста Одеси».
- (18) Так, за 2020 рік Підприємство отримало збитки 162 171 тис. грн. За перше півріччя 2021 року збитки Підприємства становлять 353 982 тис. грн.
- (19) Рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, від 14.01.2020 № 91 КП «Теплопостачання міста Одеси» встановлено тарифи на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання.
- (20) У структурі тарифів на теплову енергію витрати на виробництво теплової енергії становлять 72,7 %, на транспортування теплової енергії – 27,0 %, на постачання теплової енергії – 0,3 %.
- (21) За інформацією Надавача, фактичні витрати КП «Теплопостачання міста Одеси» відшкодовуються чинним тарифом на 64,4 %, а саме, не відшкодовуються повною мірою такі витрати із:
- виробництва теплової енергії: на паливо для виробництва теплової енергії, витрати на електричну енергію для технологічних потреб, матеріали, запчастини та інші матеріальні ресурси, витрати на придбання теплової енергії (покупна теплова енергія);
 - транспортування теплової енергії: витрати на електричну енергію для технологічних потреб, витрати на воду для технологічних потреб та водовідведення, матеріали, запасні частини та інші матеріальні ресурси, потрібні для забезпечення технологічного процесу транспортування теплової енергії.
- (22) Повідомлена підтримка надасть можливість Підприємству стабілізувати фінансові результати, своєчасно здійснювати розрахунки за спожиті енергоносії з постачальниками (ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг», АТ «Одеська ТЕЦ», АТ «Одесагаз» АТ «ДТЕК «Одеські електромережі»), впроваджувати енергоефективні заходи та скоротити споживання енергоносіїв і, як результат, забезпечити споживачів міста Одеси безперебійними та якісними послугами теплопостачання.
- (23) Без отримання державної підтримки КП «Теплопостачання міста Одеси» не зможе надавати послуги теплопостачання в повному обсязі. Так, відсутність або зменшення фінансування з бюджету міста Одеси призведе до: неможливості здійснення обов'язкових відрахувань на користь компаніям-постачальникам енергоносіїв, проведення капітальних та поточних ремонтів основних фондів із метою мінімізації аварійних ситуацій, неможливості забезпечення сталої роботи Підприємства в осінньо-зимові періоди.
- (24) Сума державної допомоги безпосередньо розподіляється відповідно до ліцензованого виду діяльності – виробництво та транспортування теплової енергії – таким чином:
- виробництво теплової енергії:
- закупівля палива для технологічних потреб (природний газ, вугілля);
 - придбання теплової енергії в інших суб'єктів господарювання в обсягах покупної теплової енергії відповідно до укладених договорів і чинних цін (тарифів);

- компенсація витрат на електроенергію, у тому числі активну й реактивну, використану на основні й допоміжні технологічні процеси виробництва теплової енергії;
- компенсація витрат на послуги водовідведення (заповнення системи тепlopостачання котлів, регенерації та промивки фільтрів на джерелах теплової енергії; охолодження обладнання та механізмів, установлених на джерелах теплової енергії;

транспортування теплової енергії:

- на електроенергію, у тому числі реактивну, використану на основні й допоміжні технологічні процеси транспортування теплової енергії. Зокрема, включається електроенергія: яку споживає обладнання, встановлене на мережах (насосних станціях) та теплових пунктах: насоси (підживлення, мережеві, підвищувальні та циркуляційні, підкачувальні на тепломережі, коригувальні);
- компенсація витрат на послуги водовідведення для потреб транспортування теплової енергії, зокрема для: заповнення та підживлення мережі (деаерованою хімводоочищеною водою); гідравлічних випробувань теплових мереж та систем, промивання теплових мереж, регенерації та промивки фільтрів;
- придбання основних та допоміжних матеріалів, запасних частин.

(25) КП «Тепlopостачання міста Одеси» не здійснює виробництва електричної енергії.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

3.1. Законодавство у сфері державної допомоги

(26) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

(27) Державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

(28) Відповідно до частини другої статті 1 Закону терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».

(29) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

3.2. Законодавство у сфері теплопостачання

- (30) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання»:
- сфера теплопостачання - сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
 - тепла енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу.
- (31) Відповідно до статті 9 Закону України «Про теплопостачання» до засад державного управління у сфері теплопостачання належить, зокрема, забезпечення надійності теплопостачання як одного з необхідних елементів безпеки людини.
- (32) Згідно зі статтею 6 Закону України «Про теплопостачання» до принципів державної політики у сфері теплопостачання належить, зокрема:
- забезпечення енергетичної безпеки держави;
 - державна підтримка та стимулювання у сфері теплопостачання;
 - забезпечення прав та інтересів споживачів.
- (33) Відповідно до статті 8 Закону України «Про теплопостачання» державна підтримка у сфері теплопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік, а також коштів на проведення науково-дослідних робіт з удосконалення систем теплопостачання та енергозбереження.

3.3. Сфера природної монополії

- (34) Згідно із частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (35) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» транспортування теплової енергії належить до сфери регулювання цього Закону.
- (36) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про природні монополії» до предмета державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій належать ціни (тарифи) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (37) У первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу поняття «природна монополія» відсутнє. Натомість існує положення стосовно законної монополії, яке означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків.
- (38) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборонаю будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий

попит певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.

- (39) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107(1) ДФЄС, яке надає пояснення ключових концепцій, пов'язаних із поняттям державної допомоги, щоб полегшити та підвищити прозорість і послідовність застосування цього поняття на території Союзу, а саме:
- послуга має бути предметом законної монополії;
 - законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає наявність ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
 - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
 - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи й витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидіювання комерційної діяльності.
- (40) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності внаслідок перехресного субсидіювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода). Відповідно до статті 263 (4) Угоди сторони протягом п'яти років із дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є уповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або всіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншої сторони, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (41) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.

3.4. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (42) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних

потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

- (43) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється, зокрема, на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на падання таких послуг.
- (44) Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» затверджено перелік послуг у сфері надання житлово-комунальних послуг, а саме:
- **послуги з централізованого опалення, послуги з постачання теплової енергії;**
 - **послуги з централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання гарячої води;**
 - послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого водопостачання;
 - послуги з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуги з централізованого водовідведення;
 - послуги з вивезення побутових відходів, послуги з поводження з побутовими відходами.
- (45) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до глави 10 розділу IV Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (46) Щоб бути класифікованими як послуги, що становлять загальний економічний інтерес, послуги повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.
- (47) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років із дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно-визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (48) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства, уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес або такі, які мають характер прибуткової

монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, у тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам сторін.

- (49) У своєму рішенні від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH Європейський Суд визнав, що компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес (далі – ПЗЕІ), не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії (далі – критерії Altmark):
- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
 - параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
 - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;
 - якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які поніс би типовий суб'єкт господарювання з відповідною організацією та який володіє усіма необхідними засобами.
- (50) Відповідно до пункту 3 Повідомлення Комісії ЄС щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації, наданої на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес 2012/С 8/02 (далі – Повідомлення Комісії 2012/С 8/02), метою якого є роз'яснення ключових концепцій, які лежать в основі застосування правил державної допомоги до компенсації за послуги, що становлять загальний економічний інтерес.
- (51) Відповідно до пункту 43 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02, на думку Суду, коли державний захід підтримки розглядається як компенсація за надання послуг, що надають підприємства-одержувачі на виконання зобов'язань із надання громадських послуг, ці підприємства не користуються реальною економічною перевагою, тобто цей захід не впливає на конкурентну позицію порівняно з конкуруючими суб'єктами. Отже, на такий захід не поширюється дія статті 107 (1) ДФЄС. Однак для того щоб така компенсація не була визнана державною допомогою, необхідно виконати ряд умов.
- (52) У пунктах 45 – 46 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02 зазначено, що концепція щодо самого поняття ПЗЕІ постійно розвивається і залежить, зокрема, від потреб громадян, технологічних та ринкових змін, соціальних та політичних переваг. За відсутності спеціальних правил Європейського Союзу щодо визначення послуги як ПЗЕІ держави-члени мають широкі дискреційні можливості у визначенні кожної конкретної послуги як ПЗЕІ та надання компенсації постачальнику такої послуги.
- (53) Повідомленням Комісії 2012/С 8/02 також встановлено детальні правила, якими буде задовольнятися кожен із критеріїв, передбачений Рішенням у справі Альтмарк.

- (54) Так, відповідно до **першого критерію** Рішення у справі Альтмарк передбачено покладання на суб'єкта господарювання зобов'язань із надання ПЗЕІ, які мають бути чітко визначені.
- (55) Пунктом 52 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02 передбачено, що покладення зобов'язання з надання ПЗЕІ повинно бути виражено актом, який залежно від особливостей законодавства держави-члена може мати законодавчий або регуляторний характер, або виражатись у формі договору. Грунтуючись на підході Комісії, у такому акті повинно, як мінімум, бути визначено:
- зміст і тривалість зобов'язань із надання ПЗЕІ;
 - назву суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територію, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методика розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.
- (56) Зміст **другого критерію** Рішення у справі Альтмарк розкрито в розділі 3.4 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02.
- (57) Так, пунктами 54 – 55 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02 передбачено, що методика, за якою розраховується розмір компенсації, повинна бути визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами та необхідність попереднього встановлення цієї методики не означає, що компенсація повинна вираховуватися відповідно до певної формули, важливим є виключно те, щоб із самого початку було очевидно, яким способом компенсація буде розраховуватись.
- (58) Пунктом 57 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02 визначено, що у випадку якщо обґрунтований прибуток є частиною компенсації, методика розрахунку такого прибутку повинна бути передбачена в акті, який передбачає покладення зобов'язань із надання ПЗЕІ.
- (59) Стосовно **третього критерію** Рішення у справі Альтмарк, згідно з яким компенсація не повинна бути надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, Повідомленням Комісії 2012/С 8/02 передбачено, що обґрунтований прибуток визначається як норма рентабельності постійного капіталу протягом усього періоду дії договору про надання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.
- (60) Згідно з **четвертим критерієм**, передбаченим Рішенням у справі Альтмарк, компенсація, що надається, повинна бути або результатом процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, або за результатами аналізу витрат, яких зазнав би типовий суб'єкт господарювання під час надання таких послуг.
- (61) Пунктом 75 Повідомлення Комісії 2012/С 8/02 передбачено, що якщо держава-член може показати, що структура витрат підприємства, на яке покладено зобов'язання з надання ПЗЕІ, відповідає структурі середніх витрат подібних (типових) підприємств у відповідному секторі, сума компенсації, яка дозволить підприємству покрити свої

витрати, включаючи розумний прибуток, відповідає четвертому критерію Рішення у справі Альтмарк.

3.5. Критерії оцінки допустимості державної допомоги, яка спрямована на послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (62) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, з урахуванням положень статей 264 та 267 Угоди, для проведення відповідної оцінки застосовуються положення рішення Комісії № 2012/21/ЄС від 20 грудня 2011 року щодо застосування статті 106 (2) Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у формі компенсації витрат на надання державних послуг певним суб'єктам господарювання, яким доручено надання послуг загального економічного інтересу (далі – Рішення).
- (63) Рішення встановлює умови, за яких державна допомога у вигляді компенсації за обслуговування населення, яка надається певним суб'єктам господарювання, що несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення, вважається сумісною з внутрішнім ринком і звільняється від зобов'язання з повідомлення, що передбачено в частині третій статті 108 Договору.
- (64) Частиною першою статті 2 Рішення визначено, що Рішення застосовується до державної допомоги у вигляді компенсації за обслуговування населення, яка надається суб'єктам господарювання, що несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення, як зазначається в частині другій статті 106 Договору, що підпадає під одну з наступних категорій, зокрема, компенсація, що не перевищує щорічної суми в розмірі 15 мільйонів євро, для надання послуг загального економічного значення в галузях, що не стосуються перевезень і транспортної інфраструктури.
- (65) Згідно з частиною другою статті 2 Рішення, це Рішення застосовується тільки якщо період, протягом якого суб'єкт господарювання несе відповідальність за надання послуг загального економічного значення, не перевищує 10 років.
- (66) Відповідно до статті 4 Рішення зобов'язання щодо надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, **повинно містити:**
- зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;
 - назву суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територію, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації;
 - посилення на рішення або сукупність рішень, де визначено зазначені зобов'язання.
- (67) Статтею 5 Рішення встановлено, що сума компенсації не повинна перевищувати необхідне для покриття собівартості виконання зобов'язання з обслуговування населення, включаючи обґрунтований прибуток.
- (68) Витрати, які беруться до уваги, становлять усі витрати на надання послуги загального економічного значення. Вони розраховуються на основі загальноприйнятих принципів розрахунку витрат таким чином:
- якщо діяльність відповідного суб'єкта господарювання полягає виключно в наданні послуги загального економічного значення, враховуються усі його витрати;

- якщо суб'єкт господарювання також веде діяльність, що не підпадає під сферу застосування послуги загального економічного значення, враховуються виключно витрати, що стосуються послуги загального економічного значення;
 - витрати, що стосуються послуги загального економічного значення, можуть включати усі прямі витрати на надання послуги загального економічного значення і належну частину витрат, що є спільними для послуги загального економічного значення та іншої діяльності;
 - витрати, пов'язані з інвестиціями, особливо стосовно інфраструктури, можуть, якщо необхідно, враховуватися для надання послуги загального економічного значення.
- (69) Згідно зі статтею 6 Рішення надавачі державної допомоги гарантують, що компенсація, виплачена за надання послуги загального економічного значення, відповідає вимогам, встановленим у цьому Рішенні, і, зокрема, що суб'єкт господарювання не отримує компенсації, яка перевищує суму, встановлену відповідно до статті 5 Рішення. Вони проводять регулярні перевірки або забезпечують проведення таких перевірок щонайменше кожні 3 роки протягом періоду таких повноважень та наприкінці такого періоду.
- (70) Якщо суб'єкт господарювання отримав компенсацію, що перевищує суму, встановлену відповідно до статті 5 Рішення, держава-член вимагає від відповідного суб'єкта господарювання повернення будь-якої отриманої надлишкової компенсації. Якщо сума надлишкової компенсації не перевищує 10 % суми середньої річної компенсації, така надлишкова компенсація може переноситися на наступний період і враховуватись із суми компенсації, що сплачуватиметься за такий період.

4. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

4.1. Наявність державної допомоги в частині фінансування витрат, пов'язаних із наданням послуг транспортування теплової енергії

4.1.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

- (71) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.
- (72) Частиною першою статті 3 Господарського кодексу України визначено, що під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (73) Відповідно до Повідомлення КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснює платну діяльність із надання послуг транспортування теплової енергії.
- (74) Отже, за наведених умов КП «Теплопостачання міста Одеси» є суб'єктом господарювання в розумінні Закону.

4.1.2. Надання підтримки за рахунок місцевих ресурсів

- (75) Пунктом 4 частини першої статті 1 Закону встановлено, що місцеві ресурси – рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, майно, що належить Автономній Республіці Крим, управління яким здійснює Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
- (76) Відповідно до статті 4 Закону державна допомога полягає у передачі ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також у втратах доходів відповідних бюджетів та може реалізовуватися.
- (77) Отже, державна підтримка КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюватиметься у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», тобто надається за рахунок місцевих ресурсів у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.1.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

- (78) Згідно з пунктом 66 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави. При цьому будь-яка компенсація витрат, пов'язаних із виконанням нормативних обов'язків, передбачає надання переваги відповідному суб'єкту господарювання (пункт 37 зазначеного Повідомлення).
- (79) Відповідно до пункту 97 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, якщо операція проводилась із застосуванням процедури торгів або на рівних умовах, це є прямим і конкретним доказом її відповідності ринковим умовам.
- (80) При цьому процедура торгів має бути конкурентною, щоб усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, могли взяти участь у процесі, прозорою, щоб усі зацікавлені учасники мали право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів, недискримінаційною.
- (81) Оскільки Отримувача не було обрано на умовах конкурентної процедури, не можна стверджувати, що надана Отримувачу економічна вигода у формі субсидій та капітальних трансфертів для компенсації КП «Теплопостачання міста Одеси» витрат, пов'язаних із наданням послуг транспортування теплової енергії, була б доступною для нього за звичайних ринкових умов, без втручання держави.
- (82) Крім того, Надавачем не надано достатніх доказів того, що державна підтримка на покриття витрат КП «Теплопостачання міста Одеси», пов'язаних із наданням послуг транспортування теплової енергії, визначена на мінімально можливому рівні, тобто, що за звичайних ринкових умов, зокрема під час вибору Отримувача за конкурентною процедурою, витрати місцевого бюджету не були б меншими за ті, які мають бути використані для забезпечення діяльності Отримувача.

- (83) Отже, підтримка, що надається КП «Теплопостачання міста Одеси» з метою покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг транспортування теплової енергії, не виключає створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (84) Разом із тим Надавачем надано обґрунтування того, що державна підтримка на придбання КП «Теплопостачання міста Одеси» предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, які будуть закуповуватися шляхом проведення закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» через систему Prozorro, визначена на мінімально можливому рівні, тобто за звичайних ринкових умов, з огляду на те, що буде проведено процедуру торгів, яка є конкурентною (усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, могли взяти участь у процесі), прозорою (усі зацікавлені учасники мали право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів), недискримінаційною (у випадку наявності підстав вважати її дискримінаційною кожен учасник має право подати скаргу до органу оскарження з метою захисту своїх прав та охоронюваних законом інтересів), що, у свою чергу, виключає створення переваг для виробництва тих видів товарів, які будуть закуповуватися через систему Prozorro.

4.1.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

- (85) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкурентія) – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок, у свою чергу, є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (86) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (87) Отже, для того щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (88) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Єврокомісії на практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні статті 107(1) ДФЄС існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція. При цьому до уваги береться, чи інші суб'єкти господарювання мають намір та можливість надавати послуги на такому ринку.
- (89) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій, зокрема, належить діяльність з транспортування теплової енергії.
- (90) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку внаслідок технологічних особливостей виробництва.

- (91) На ринку надання послуг із транспортування теплової енергії у КП «Теплопостачання міста Одеси» відсутні конкуренти. Підприємство включене до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, розміщеного на сайті Антимонопольного комітету України, у вересні 2021 року за № 27.
- (92) При цьому Надавач зазначає, що всі заходи, фінансування яких передбачається за рахунок коштів державної підтримки, спрямовані на забезпечення виконання Отримувачем функції природної монополії.
- (93) Отже, підтримка, що надається КП «Теплопостачання міста Одеси» з метою покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг транспортування теплової енергії як суб'єкту природної монополії, не спотворює економічної конкуренції.

4.1.5. Віднесення повідомленої фінансової підтримки до державної допомоги

- (94) Враховуючи наведене, підтримка, яку надає Департамент міського господарства Одеської міської ради комунальному підприємству «Теплопостачання міста Одеси» у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», відповідно до проекту Міської комплексної програми енергоефективності у м. Одеса на 2022-2026 роки, з метою покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг транспортування теплової енергії як суб'єкту природної монополії, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.1.6. Необхідність дотримання умов

- (95) Разом із тим слід зазначити, що КП «Теплопостачання міста Одеси» повинно відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.

4.2. Наявність державної допомоги в частині фінансування витрат, пов'язаних із послугами з виробництва теплової енергії

4.2.1. Віднесення послуги з виробництва теплової енергії до ПЗЕІ

- (96) Відповідно до визначення ПЗЕІ, наведеного в Законі, до ПЗЕІ можуть бути віднесені послуги, які відповідають таким умовам:
- пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян;
 - не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (97) Роз'яснення термінів, що використовуються в частині другій глави 10 Угоди про асоціацію, наведено в додатку XXIII до глави 10 Угоди про асоціацію. Пунктом «с» додатка XXIII визначено, що термін «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» визначає економічну діяльність, яку органи державної влади визначають як таку, що має особливу важливість для громадян і яка не могла б здійснюватися (або здійснювалася б за інших умов) у разі відсутності державного втручання. Ця діяльність має особливі характеристики порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності.
- (98) Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов

проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.

- (99) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до житлово-комунальних послуг належать, зокрема, комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.
- (100) Разом із тим одним із принципів державної політики у сфері теплопостачання, закріплених у статті 6 Закону України «Про теплопостачання», є принцип державної підтримки та стимулювання у сфері теплопостачання, яка надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік.
- (101) Разом із тим послуги, які надає КП «Теплопостачання міста Одеси» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес», **віднесено до ПЗЕІ.**

4.2.2. Відповідність компенсації витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, критеріям Altmark

- (102) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (103) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:
- *суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення).*
- (104) Відповідно до постанови НКРЕКП від 31.08.2012 № 29 КП «Теплопостачання міста Одеси» оформлено ліцензію № 041799 на виробництво теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії).
- (105) Відповідно до постанови НКРЕКП від 03.03.2020 № 548 ліцензійні умови – нормативно-правовий акт НКРЕКП, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.
- (106) Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання передбачають вимоги і зобов'язання щодо здійснення ліцензіатом (КП «Теплопостачання міста Одеси») відповідної діяльності у сфері виробництва теплової енергії.

(107) Підпункти 3.2 організаційних вимог до провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії покладають на ліцензіата вимоги щодо:

- провадження ліцензованої діяльності виключно за місцем провадження діяльності ліцензіата та із застосуванням заявлених засобів провадження господарської діяльності, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування);
- здійснення постачання та продажу виробленої теплової енергії за тарифами, що встановлюються уповноваженим законом державним колегіальним органом або органами місцевого самоврядування в межах наданих повноважень;
- дотримання структури витрат згідно зі статтями, затвердженими в тарифі на виробництво та постачання теплової енергії;
- забезпечення обліку теплової енергії, яка відпускається ліцензіатом із генеруючих джерел, з використанням приладів обліку теплової енергії;
- забезпечення обліку енергоносіїв та води, що використовуються для виробництва теплової енергії, з використанням приладів обліку;
- забезпечення виробництва та відпуску теплової енергії із джерел теплової енергії відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71;
- здійснення продажу теплової енергії теплопостачальній організації відповідно до умов договору, укладеного в установленому порядку тощо.

Отже, критерію Altmark щодо чіткого визначення зобов'язань надавати громадські послуги дотримано;

- *параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.*

Відповідно до рішення Одеської міської ради «Про затвердження Методики розрахунку компенсації (фінансової допомоги) обґрунтованих витрат комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси» Одеської міської ради за надання послуг з постачання теплової енергії, що становлять загальний економічний інтерес, здійснення контролю та перегляду компенсації» встановлені параметри, на підставі яких обчислюється компенсація.

Отже, критерію Altmark щодо визначення заздалегідь об'єктивним і прозорим способом параметрів, на підставі яких обчислюється компенсація, дотримано;

- *компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку.*

Надавачем не доведено, що компенсація КП «Теплопостачання міста Одеси» не є надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.

Отже, критерію Altmark щодо неперевищення необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу, не дотримано;

- суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо такої процедури не було дотримано, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.

КП «Теплопостачання міста Одеси» не було обрано на конкурсних засадах для надання послуг із виробництва та постачання теплової енергії. Також відсутня інформація про те, що аналіз витрат було розраховано з урахуванням витрат, яких зазнав би типовий суб'єкт господарювання, який зміг би надавати такі послуги.

Отже, критерію Altmark щодо обрання суб'єкта господарювання шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель та розрахунку витрат з урахуванням витрат, яких міг би зазнати типовий суб'єкт господарювання, який зміг би надавати такі послуги, не дотримано.

(108) Отже, Департаментом міського господарства не надано достатніх обґрунтувань того, що компенсація на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ щодо кожного конкретного об'єкта.

(109) Враховуючи викладене, чотирьох сукупних критеріїв Altmark кумулятивно не дотримано.

(110) Отже, державна підтримка для здійснення заходів щодо компенсації витрат за надання послуг виробництва теплової енергії **не може вважатися компенсацією обґрунтованих витрат** на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини другої статті 3 Закону.

4.3. Наявність державної допомоги в частині фінансування витрат, пов'язаних із наданням послуг із виробництва та постачання теплової енергії

4.3.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

(111) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.

(112) Частиною першою статті 3 Господарського кодексу України визначено, що під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

(113) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виробництво теплової енергії – господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору.

- (114) Отже, за наведених умов КП «Теплопостачання міста Одеси» є суб'єктом господарювання в розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.3.2. Надання підтримки за рахунок місцевих ресурсів

- (115) Пунктом 4 частини першої статті 1 Закону встановлено, що місцеві ресурси – рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, майно, що належить Автономній Республіці Крим, управління яким здійснює Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
- (116) Відповідно до статті 4 Закону державна допомога полягає у передачі ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також у втратах доходів відповідних бюджетів та може реалізовуватися, зокрема, у формі надання гарантій.
- (117) Отже, державна підтримка КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюватиметься у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», тобто надається за рахунок місцевих ресурсів у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.3.3. Створення переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (118) Згідно з пунктом 66 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави. При цьому будь-яка компенсація витрат, пов'язаних із виконанням нормативних обов'язків, передбачає надання переваги відповідному суб'єкту господарювання (пункт 37 зазначеного Повідомлення).
- (119) Відповідно до пункту 97 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, якщо операція проводилась із застосуванням процедури торгів або на рівних умовах, це є прямим і конкретним доказом її відповідності ринковим умовам.
- (120) При цьому процедура торгів має бути конкурентною, щоб усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, могли взяти участь у процесі, прозорою, щоб усі зацікавлені учасники мали право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів, недискримінаційною.
- (121) Оскільки Отримувача не було обрано на умовах конкурентної процедури, не можна стверджувати, що надана Отримувачу економічна вигода у вигляді компенсації витрат, пов'язаних із наданням послуг із виробництва теплової енергії, була б доступною для нього за звичайних ринкових умов, без втручання держави.
- (122) Крім того, Надавачем не дотримано умов, викладених у рішенні Європейського суду від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, тобто зазначена підтримка впливає на

конкурентну позицію порівняно з конкуруючими суб'єктами. Отже, на таку підтримку поширюється дія статті 107 (1) ДФЄС.

(123) Отже, така підтримка надаватиме КП «Теплопостачання міста Одеси» перевагу, звільнивши його від витрат, яких в іншому випадку йому довелося б зазнати під час поточної господарської діяльності з виробництва теплової енергії, тобто без втручання держави, та яка недоступна іншим суб'єктам господарювання у звичайних ринкових умовах.

4.3.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

(124) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок, у свою чергу, є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

(125) Отже, для того щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), державна підтримка суб'єкту господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.

(126) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або становлять загрозу для неї, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) ДФЄС, існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.

(127) Враховуючи те, що ринки з виробництва теплової енергії є потенційно конкурентними, надання державної підтримки КП «Теплопостачання міста Одеси» для компенсації витрат з виробництва теплової енергії спотворює економічну конкуренцію.

4.3.5. Віднесення повідомленої державної підтримки до державної допомоги

(128) Враховуючи наведене, підтримка, яку надає Департамент міського господарства Одеської міської ради комунальному підприємству «Теплопостачання міста Одеси» у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», відповідно до проекту Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки, з метою компенсації витрат, пов'язаних із наданням послуг із виробництва теплової енергії, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4.4. Оцінка допустимості державної допомоги

- (129) З урахуванням визначення в пункті 14 частини першої статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, послуга з виробництва та постачання теплової енергії є послугою загального економічного інтересу, не може надаватися без державної допомоги й така державна допомога може бути визнана допустимою відповідно до статті 6 Закону.
- (130) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки допустимості державної допомоги до ПЗЕІ застосовуються положення рішення Європейської комісії від 20.12.2011 № 2012/21/ЄС (далі – Рішення).
- (131) Відповідно до рішення Європейської комісії від 20.12.2011 відповідальність за надання ПЗЕІ покладається на виконавців таких послуг відповідним актом, яким встановлено, зокрема:
- *зміст та тривалість зобов'язань щодо надання ПЗЕІ (тривалість визначається виходячи з об'єктивних критеріїв, зокрема періоду амортизації основних засобів, необхідних для надання ПЗЕІ);*
 - *суб'єкт(и) господарювання та, де це можливо, відповідна територія;*
 - *характер будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються суб'єкту(ам) господарювання.*
- (132) Надавачем була надана інформація про те, що відповідно до постанови НКРЕКП від 31.08.2012 № 29 КП «Теплопостачання міста Одеси» оформлено ліцензію № 041799 на виробництво теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках із використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії).
- (133) Відповідно до постанови НКРЕКП від 03.03.2020 № 548 Ліцензійні умови – нормативно-правовий акт НКРЕКП, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.
- (134) Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання передбачають вимоги й зобов'язання щодо здійснення ліцензіатом (КП «Теплопостачання міста Одеси») відповідної діяльності у сфері виробництва теплової енергії.
- (135) Підпункт 3.2 організаційних вимог до провадження господарської діяльності з виробництва та постачання теплової енергії покладає на ліцензіата вимоги щодо:
- провадження ліцензованої діяльності виключно за місцем провадження діяльності ліцензіата та із застосуванням заявлених засобів провадження господарської діяльності, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування);
 - здійснення постачання та продажу виробленої теплової енергії за тарифами, що встановлюються уповноваженим законом державним колегіальним органом або органами місцевого самоврядування в межах наданих повноважень;
 - дотримання структури витрат згідно зі статтями, затвердженими в тарифі на виробництво та постачання теплової енергії;

- забезпечення обліку теплової енергії, яка відпускається ліцензіатом з генеруючих джерел, з використанням приладів обліку теплової енергії;
- забезпечення обліку енергоносіїв та води, що використовуються для виробництва теплової енергії, з використанням приладів обліку;
- забезпечення виробництва та відпуску теплової енергії із джерел теплової енергії відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71;
- здійснення продажу теплової енергії теплопостачальній організації відповідно до умов договору, укладеного в установленому порядку, тощо.

Отже, умов рішення Європейської комісії від 20.12.2011 щодо змісту, тривалості зобов'язань та характеру будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав із надання ПЗЕІ дотримано;

- *опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку, контролю та перегляду компенсації (сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Чисту вартість можна розрахувати як різницю між витратами на надання ПЗЕІ та доходами від їх надання. До витрат, які необхідно враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ; якщо діяльність суб'єкта господарювання обмежується наданням ПЗЕІ, усі його витрати можуть бути враховані; якщо суб'єкт господарювання також надає інші послуги, необхідно враховувати тільки ті витрати, які пов'язані з наданням ПЗЕІ (у такому випадку необхідне використання параметрів для розподілу витрат і доходів); витрати, пов'язані з інвестиціями, можуть бути взяті до уваги, якщо це необхідно для функціонування послуги загального економічного інтересу);*
- *опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відповідний орган повинен забезпечувати, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам; у разі отримання надмірної компенсації, така компенсація повинна бути повернена, а параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє. Для контролю за надмірною компенсацією повинні проводитися регулярні перевірки, принаймні кожні три роки протягом виконання зобов'язань.*

(136) Надавач надав рішення Одеської міської ради від 03.11.2021 № 697-VIII «Про затвердження Методики розрахунку компенсації (фінансової допомоги) обґрунтованих витрат комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси» Одеської міської ради за надання послуг з постачання теплової енергії, що становлять загальний економічний інтерес, здійснення контролю та перегляду компенсації», яким чітко визначено:

- методику розрахунку компенсації КП «Теплопостачання міста Одеси» за послуги з виробництва теплової енергії, що становлять загальний економічний інтерес, контролю та перегляду такої компенсації, зокрема, яка буде визначатися як різниця між доходами та витратами, необхідними для надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, та який не може бути більшим за суму збитків КП «Теплопостачання міста Одеси» від надання зазначених послуг»;
- механізм для уникнення й повернення надмірної компенсації КП «Теплопостачання міста Одеси» за надання послуг із реалізації заходів із виробництва та постачання теплової енергії.

Отже, умов рішення Європейської комісії від 20.12.2011 щодо опису механізму компенсації та заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації дотримано.

- (137) Тобто, Надавачем **дотримано** критеріїв, визначених у статті 4 Рішення, якими встановлені умови, відповідно до яких державна допомога у вигляді компенсації витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, вважається сумісною з внутрішнім ринком і звільняється від обов'язку повідомлення, відповідно до частини третьої статті 108 Договору про функціонування Європейського Союзу.
- (138) Враховуючи викладене, державна підтримка, яку надає Департамент міського господарства Одеської міської ради комунальному підприємству «Теплопостачання міста Одеси» у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», відповідно до проєкту Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки, з метою компенсації витрат, пов'язаних із наданням послуг із виробництва теплової енергії, є **допустимою державною допомогою для конкуренції** відповідно до статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (139) Наведені в рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносини, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 12¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631 (із змінами, внесеними розпорядженням Антимонопольного комітету України від 13.09.2018 № 18-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.11.2018 за № 1337/32789), на підставі інформації, наданої Департаменту міського господарства Одеської міської ради, Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що підтримка, яку надає Департамент міського господарства Одеської міської ради комунальному підприємству «Теплопостачання міста Одеси» у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», відповідно до проєкту Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки, з метою покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг із транспортування теплової енергії як суб'єкту природної монополії, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Визнати, що державна підтримка, яку надає Департамент міського господарства Одеської міської ради комунальному підприємству «Теплопостачання міста Одеси» у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету

2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», відповідно до проєкту Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки, з метою компенсації витрат, пов'язаних із наданням послуг із виробництва теплової енергії, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

3. Визнати, що державна підтримка, яку надає Департамент міського господарства Одеської міської ради комунальному підприємству «Теплопостачання міста Одеси» у формі субсидій та капітальних трансфертів за кодом економічної класифікації видатків бюджету 2610 «Субсидії і поточні трансферти підприємствам» та 3210 «Капітальні трансферти підприємствам», відповідно до проєкту Міської комплексної програми енергоефективності м. Одеси на 2022-2026 роки, з метою компенсації витрат, пов'язаних із наданням послуг із виробництва теплової енергії, є **допустимою державною допомогою для конкуренції** відповідно до статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Колегії

Ірина КОПАЙГОРА